

Biuro Praw Pacjenta przy Ministrze Zdrowia:

Ministerstwo Zdrowiaul. Długa 38/40, 00-238 Warszawa
Krystyna Barbara Kozłowska, Dyrektor biura
tel./faks: (22) 635 75 78, sekretariat@bpp.waw.pl
Bezpłatna infolinia: 0 800 190 590 (pn. - pt. w godz. 9.00 - 21.00)
Biuro czynne: pn. - pt. w godz. 8.15 - 16.15
Przyjmowanie pacjentów: pn. - pt. w godz. 9.00 - 16.00
Prawnik biura przyjmuje: pn. - pt. w godz. 9.00 - 15.00
Konsultanci medyczni Biura Praw Pacjenta: pn. - czw. w godz. 15.30 - 19.30

Rzecznicy praw pacjenta:

Centrala NFZ
ul. Grójecka 186, 02-390 Warszawa
Aleksandra Piątek
Tel: (22) 572 61 55
rzecznikprawpacjenta@nfz.gov.pl

Oddziały wojewódzkie NFZ:

Dolnośląski OW NFZ
ul. Dawida 2, 50-525 Wrocław
Małgorzata Sadowy-Piątek
tel. (71) 797 91 48 / 49
rzecznikpp@nfz-wroclaw.pl

Kujawsko-Pomorski OW NFZ
ul. J. Słowackiego 3
85-071 Bydgoszcz
Mariola Tuszyńska
tel. (52) 325 27 37
mariola.tuszyńska@nfz-bydgoszcz.pl

Lubelski OW NFZ, ul. Szkolna 16,
20-124 Lublin
Krystyna Domańska
tel. (81) 531 05 45
krystyna.domanska@nfz-lublin.pl

Lubuski OW NFZ, ul. Podgórna
9B, 65-057 Zielona Góra
Anna Sierżęga
tel. (68) 328 76 76
rzecznik_praw@nfz-zielonagora.pl

Łódzki OW NFZ, ul. Żeligowskie-
go 32/34, 90-032 Łódź
Małgorzata Zalewska
tel. (42) 275 41 40 do 44
rzecznikpp@nfz-lodz.pl

Małopolski OW NFZ
ul. Batorego 24, 31-135 Kraków,
Tomasz Filarski
tel. (12) 298 83 03
t.filarski@nfz-krakow.pl

Mazowiecki OW NFZ, ul. Chału-
bińskiego 8, 00-613 Warszawa
Wiesława Wójcik
tel. (22) 582 84 15, 582 84 16
rpp@nfz-warszawa.pl

Opolski OW NFZ
ul. Głogowska 37, 43-315 Opole
Elwira Bielak
tel. (77) 402 01 82, 457 69 76
e.bielak@nfz-opole.pl

Podkarpacki OW NFZ
ul. Zamkowa 8, 35-032 Rzeszów
Jadwiga Woś
tel. (17) 860 41 70
rzecznik_praw@nfz-rzeszow.pl

Podlaski OW NFZ
ul. Pałacowa 3, 15-042 Białystok
Anna Zajkowska Głowacka
tel. (85) 745 95 76 / 77
aglowacka@nfz-bialystok.pl

Pomorski OW NFZ, ul. Podwale Sta-
romiejskie 69, 80-844 Gdańsk
Jadwiga Styczeń,
tel. (58) 321 86 29, 321 86 32,
rzecznik.praw.pacjenta@nfz-gdansk.pl

Śląski OW NFZ
ul. Kossutha 13, 40-844 Katowice
Maria Kukawska,
tel. (32) 735 17 07
mkukawska@nfz-katowice.pl

Świętokrzyski OW NFZ, ul. Jana
Pawła II 9, 25-025 Kielce
p.o. Wojciech Mazur
tel. (41) 364 61 06
rzecznik.praw.pacjenta@nfz-kielce.pl

Warmińsko-Mazurski OW NFZ
ul. Żołnierska 16, 10-561 Olsztyn
Bogusława Leszczyńska
tel. (89) 539 97 93
rzecznik.pp@nfz-olsztyn.pl

Wielkopolski OW NFZ
ul. Piekary 14/15, 61-823 Poznań
Jan Berger
tel. (61) 850 60 26, 850 60 75
jan.berger@nfz-poznan.pl

Zachodniopomorski OW NFZ
ul. Arkońska 45, 71-470 Szczecin
Maria Matusiak
tel. (91) 425 10 52
maria.matusiak@nfz-szczecin.pl

przyczyny przyjęcia go do szpitala bez jego zgody i zapoznania go z planowa-
nym postępowaniem leczniczym - art. 33 ust. 1 i 2,

- wypisania ze szpitala psychiatrycznego, jeżeli przebywa w nim bez wyrażenia
przez siebie zgody, jeżeli ustały przyczyny jego przyjęcia i pobytu w szpitalu
psychiatrycznym bez takiej zgody - art. 35 ust. 1,
- pozostania w szpitalu w sytuacji, o której mowa w pkt 17, za swoją później wy-
rażoną zgodą, jeżeli w ocenie lekarza, jego dalszy pobyt w tym szpitalu jest ce-
lowy - art. 35 ust. 2,
- złożenia, w dowolnej formie, wniosku o nakazania wypisania go ze szpitala
psychiatrycznego - art. 36 ust. 1,
- wystąpienia do sądu opiekuńczego o nakazanie wypisania ze szpitala psychia-
trycznego, po uzyskaniu odmowy wypisania ze szpitala na wniosek, o którym
mowa w pkt 19 - art. 36 ust. 3,
- informacji o terminie i sposobie złożenia wniosku do sądu opiekuńczego, o
którym mowa w pkt 20 - art. 36 ust. 3,
- złożenia wniosku o ustanowienie kuratora, jeżeli przebywając w szpitalu psy-
chiatrycznym potrzebuje pomocy do prowadzenia wszystkich swoich spraw,
albo spraw określonego rodzaju - art. 44 ust. 1,
- ma prawo do tego, aby osoby wykonujące czynności wynikające z ustawy za-
chowwały w tajemnicy wszystko co go dotyczy, a o czym powzięły wiadomość
wykonując czynności wynikające z ustawy- art. 50 ust. 1.

Pobieranie i przeszczepianie komórek, tkanek i narządów

Zgodnie z ustawą mamy prawo do:

- wyrażenia i cofnięcia w każdym czasie sprzeciwu na pobranie po śmierci na-
szych komórek, tkanek i narządów - art. 4 i art. 5 ust. 1-4,
- dobrowolnego wyrażenia przed lekarzem zgody na pobranie od nas za życia
komórek, tkanek lub narządów w celu ich przeszczepienia określonemu bior-
cy, jeżeli mamy pełną zdolność do czynności prawnych - art. 9 ust. 1 pkt 7,
- ochrony danych osobowych dotyczących dawcy/biorcy przeszczepu i objęcia
ich tajemnicą - art. 12 ust. 1.

Jeśli mamy być biorcą mamy prawo do umieszczenia nas na liście osób oczeku-
jących na przeszczepienie komórek, tkanek i narządów. Wybór biorcy następuje
w oparciu o kryteria medyczne - art. 13.

Jak i gdzie możemy złożyć skargę?

W każdej jednostce służby zdrowia, która działa w ramach ubezpieczenia zdra-
wotnego, powinna być wywieszona w widocznym miejscu, informacja o dniach
i godzinach w których możemy się zgłosić w sprawach skarg i wniosków.

Skargi i wnioski możemy składać ustnie do protokołu lub pisemnie. Mamy pra-
wo żądać pisemnego potwierdzenia przyjęcia skargi.

Skarga na niewłaściwe zachowanie personelu medycznego

Jeśli nasza skarga dotyczy niewłaściwego zachowania personelu medycznego
(np. lekarza, pielęgniarki lub rejestratorki) najpierw powinniśmy interweniować
u bezpośredniego przełożonego tego pracownika: w szpitalu jest nim ordynator,
a w przychodni kierownik.

Możemy się również zwrócić do Rzecznika Praw Pacjenta w oddziale woje-
wódzkim NFZ właściwym ze względu na miejsce działania placówki, której
pracownika skarga dotyczy. Zgodnie ze swoimi kompetencjami Rzecznik Praw
Pacjenta czuwa nad przestrzeganiem praw pacjenta w placówkach służby zdra-
wia, wskazuje tryb postępowania jeśli te prawa są naruszane, udziela odpowie-
dzi na skargi i pytania pacjentów oraz interweniuje w przychodniach i szpitalach
w sytuacji naruszenia praw pacjenta.

**Skarga na brak należytej staranności w wykonywanej
praktyce medycznej**

Jeśli nasza skarga dotyczy braku należytej staranności w wykonywa-
nej praktyce medycznej, popełnionych błędów w leczeniu, postępowania
sprzecznego z zasadami etyki zawodowej lub naruszenia przepisów o wy-
konywaniu zawodu lekarza lub pielęgniarki i położnej, możemy się zwró-
cić do Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej, który działa przy Okrę-
gowej i Naczelnej Izbie Lekarskiej oraz przy Okręgowej i Naczelnej Izbie
Pielęgniarek i Położnych.

Odszkodowanie

Sprawy związane z uzyskaniem odszkodowania (finansowego zadośćuczynie-
nia) powinniśmy kierować do dyrektora placówki służby zdrowia, którą uznaje-
my za winną wyrządzenia szkody ewentualnie do firmy ubezpieczającej tę pla-
cówkę.

Pamiętajmy, że każda jednostka służby zdrowia udzielająca świadczeń zdrowot-
nych w ramach ubezpieczenia zdrowotnego ma obowiązek ubezpieczenia się od
odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy udzielaniu świadczeń
zdrowotnych. Jest to jedno z podstawowych wymagań NFZ wobec świadcze-
niodawców (przy podpisywaniu umów na udzielanie świadczeń zdrowotnych
wymagane jest przedstawienie przez ten podmiot dowodu ubezpieczenia OC
w tym zakresie). Każdy świadczeniodawca powinien udzielić nam informacji
odnośnie nazwy i adresu ubezpieczającej go firmy. Taką informację otrzymamy
również, zgłaszając się (telefonicznie, pisemnie lub osobiście) do oddziału wo-
jewódzkiego NFZ.

Jeżeli działania w zakładzie opieki zdrowotnej okazały się nieskuteczne to może-
my wystąpić na drogę sądową z powództwem cywilnym, domagając się stosow-
nego odszkodowania. Pozew powinniśmy skierować przeciwko zakładowi opie-
ki zdrowotnej, który ponosi odpowiedzialność za zdarzenie adresując do dyrek-
tora tej placówki jako przedstawiciela prawnego.

W pozwie musimy wykazać, że dana placówka medyczna ponosi winę za dozna-
ną szkodę. Możemy zażądać między innymi zwrotu wszystkich wydatków po-
zostających w związku z uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia czyli np.
kosztów lekarstw, odszkodowania za doznana krzywdę lub renty, jeżeli skut-
kiem jest utrata zdolności do pracy zawodowej.

Pamiętajmy też, że Kodeks cywilny określił terminy przedawnienia w spra-
wach związanych z dochodzeniem roszczeń odszkodowawczych i po upływie
wskazanego terminu nie możemy starać się o odszkodowanie. Natomiast gdy za-
chodzi podejrzenie, że zdarzenie ma związek z czynem karalnym mamy
prawo zgłosić sprawę do prokuratury.

Niezadowolnienie z pracy Funduszu

Jeśli nasza skarga związana jest z niezadowolnieniem z pracy oddziału woje-
wódzkiego NFZ, powinniśmy skierować ją do dyrektora oddziału wojewódz-
kiego NFZ.

Jeśli nie jesteśmy usatysfakcjonowani sposobem wyjaśnienia sprawy przez
dyrektora oddziału - możemy zwrócić się do Centrali NFZ w Warszawie.

Niezadowolnienie z decyzji Funduszu

W przypadku niezadowolnienia z decyzji dyrektora oddziału wojewódz-
kiego NFZ dotyczącej prawa do objęcia ubezpieczeniem oraz ustalenia
prawa do świadczeń zdrowotnych, mamy możliwość złożenia odwoła-
nia Prezesa NFZ.

NFZ
Narodowy Fundusz Zdrowia

*Prawa
pacjenta*

Prawa pacjenta

Jakie przepisy regulują nasze prawa jako pacjentów?

Podstawowe unormowania dotyczące prawa pacjentów wynikają z ustawy zasadniczej - Konstytucji z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483):

- 1 każdy ma prawo do ochrony zdrowia - art. 68 ust. 1.
- 2 każdy obywatel ma prawo do równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, na warunkach i w zakresie określonych w ustawie - art. 68 ust. 2.

Szczegółowo prawa pacjenta zostały one określone w ustawach:

- z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408, z 1992 r. Nr 62, poz. 315, z 1994 r. Nr 121, poz. 591, z 1995 r. Nr 138, poz. 682, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, z 1997 r. Nr 104, poz. 661, Nr 121, poz. 769 i Nr 158, poz. 1041 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 756),
- z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535, z 1997 r. Nr 88, poz. 554 i Nr 113, poz. 731,
- z dnia 26 października 1995 r. o pobieraniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (Dz. U. Nr 138, poz. 682),
- z dnia 5 lipca 1996 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. Nr 91, poz. 410 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668),
- z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodzie lekarza (Dz. U. Nr 28, poz. 28 i Nr 88, poz. 554 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668).

Jakie mamy prawa w zakładzie opieki zdrowotnej?

Ustawa o zakładach opieki zdrowotnej wskazuje, że:

- ze względu na zagrożenie życia lub zdrowia, niezależnie od okoliczności, zgłaszając się do zakładu opieki zdrowotnej mamy prawo do natychmiastowego uzyskania świadczeń zdrowotnych - art. 7.
- mamy prawo do świadczeń zdrowotnych, które odpowiadają wymaganiom wiedzy medycznej, a w sytuacji ograniczonych możliwości udzielenia odpowiednich świadczeń - do korzystania z rzetelnej, opartej na kryteriach medycznych procedury ustalającej kolejność dostępu do świadczeń - art. 19 ust. 1 pkt 1, art. 20 ust. 1, pkt 1 i art. 26,
- mamy prawo do korzystania ze świadczeń zdrowotnych udzielanych przez osoby uprawnione do ich udzielania, w pomieszczeniach i przy zastosowaniu urządzeń odpowiadających określonym wymaganiom fachowym i sanitarnym - art. 9 ust. 1 i art. 10,
- mamy prawo informacji o stanie naszego zdrowia - art. 19 ust. 1 pkt 2,
- mamy prawo do wyrażenia zgody albo odmowy na udzielenie określonych świadczeń zdrowotnych, po uzyskaniu odpowiedniej informacji - art. 19 ust. 1 pkt 3,
- mamy prawo do intymności i poszanowania godności w czasie korzystania ze świadczeń zdrowotnych - art. 19 ust. 1 pkt 4,
- mamy prawo dostępu do dokumentacji medycznej lub możemy wskazać inną osobę, której dokumentacja ta może być udostępniana - art. 18 ust. 3 pkt 1,
- dane zawarte w naszej dokumentacji medycznej powinny być chronione - art. 18 ust. 2,

- mamy prawo do informacji o prawach pacjenta - art. 19 ust. 6.

Ponadto w zakładzie opieki zdrowotnej, który jest przeznaczony dla osób wymagających całodobowych lub całodziennych świadczeń zdrowotnych np. w szpitalu, sanatorium, zakładzie leczniczo-opiekuńczym) powinniśmy mieć zapewnione:

- środki farmaceutyczne i materiały medyczne - art. 20 ust. 1 pkt 2 i art. 26,
- pomieszczenia i wyżywienie odpowiednie do stanu zdrowia - art. 20 ust. 1 pkt 3 i art. 26,
- opiekę duszpasterską - art. 19 ust. 3 pkt 3,
- dodatkową opiekę pielęgnacyjną sprawowaną przez osobę bliską lub inną osobę przez nas wskazaną - art. 19 ust. 3 pkt 1,
- możliwość kontaktu osobistego, telefonicznego lub korespondencyjnego z osobami z zewnątrz - art. 19 ust. 3 pkt 2,

Przebywając w tych placówkach mamy również prawo do:

- wskazania osoby lub instytucji, którą zakład opieki zdrowotnej obowiązany jest powiadomić w przypadku pogorszenia się stanu naszego zdrowia albo w razie śmierci - art. 20 ust. 2 i art. 26,
- wyrażenia zgody albo odmowy na umieszczenie nas w tym zakładzie opieki zdrowotnej - art. 21 ust. 1 i art. 26,
- wypisania z zakładu opieki zdrowotnej na własne żądanie i uzyskania od lekarza informacji o możliwych następstwach zaprzestania leczenia w tym zakładzie - art. 22 ust. 1 i 3 oraz art. 26,
- do niezbędnej pomocy przewiezienia nas do innego szpitala, jeśli lekarz podejmie decyzję, że istnieje potrzeba niezwłocznego przyjęcia nas do szpitala, a do tej placówki nie możemy być przyjęci (np. z braku miejsc) - art. 21.

Pamiętajmy, że w razie wypadku, urazu, porodu, nagłego zachorowania lub pogorszenia stanu zdrowia mamy prawo do świadczeń zdrowotnych pogotowia ratunkowego - art. 28.

Jakie prawa pacjenta określone zostały w ustawie o zawodzie lekarza?

Na podstawie zapisów ustawy o zawodzie lekarza:

- lekarz powinien udzielać nam świadczeń zdrowotnych, zgodnie ze wskazaniami aktualnej wiedzy medycznej, dostępnymi mu metodami oraz środkami zapobiegania i rozpoznawania leczenia chorób, zgodnie z zasadami etyki zawodowej oraz z należytą starannością - art. 4,
- mamy prawo do uzyskania od lekarza pomocy lekarskiej w każdym przypadku, gdy zwłoka w jej udzieleniu mogłaby spowodować niebezpieczeństwo utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia, oraz w innych przypadkach nie cierpiących zwłoki - art. 30,
- mamy prawo do uzyskania od lekarza przystępnej informacji o stanie naszego zdrowia, rozpoznaniu, proponowanych oraz możliwych metodach diagnostycznych, leczniczych, dających się przewidzieć następstwach ich zastosowania albo zaniechania, wynikach leczenia oraz rokowaniu - art. 31 ust. 1,
- możemy zażądać od lekarza informacji o stanie naszego zdrowia i o rokowaniu wówczas, gdy sądzimy, że lekarz ogranicza nam informację z uwagi na nasze dobro - art. 31 ust. 4,
- możemy decydować o osobach, którym lekarz może udzielać powyższych informacji - art. 31 ust. 2,

- możemy zażądać by lekarz nie udzielał nam powyższych informacji - art. 31 ust. 3,

- mamy prawo do nie wyrażenia zgody na przeprowadzenie przez lekarza badania lub udzielenia nam innego świadczenia zdrowotnego - art. 32 ust. 1,

- mamy prawo do wyrażenia zgody albo odmowy na wykonanie nam zabiegu operacyjnego albo zastosowania wobec nas metody leczenia lub diagnostyki stwarzającej podwyższone ryzyko. W tym celu lekarz musi udzielić nam informacji o stanie naszego zdrowia i wszelkich konsekwencjach poddania się lub zaniechania leczenia - art. 34 ust. 1 i 2,

- mamy prawo do uzyskania od lekarza informacji jeżeli w trakcie wykonywania zabiegu, bądź stosowania określonej metody leczenia lub diagnostyki, w związku z wystąpieniem okoliczności stanowiących zagrożenie dla naszego życia lub zdrowia, lekarz dokonał zmian w ich zakresie - art. 35 ust. 2,

- mamy prawo do poszanowania przez lekarza naszej intymności i godności osobistej - art. 36 ust. 1,

- możemy wyrazić zgodę albo odmówić uczestnictwa przy udzielaniu nam świadczeń zdrowotnych osób innych niż personel medyczny niezbędny ze względu na rodzaj świadczeń - art. 36 ust. 1 i 2,

- możemy wnioskować do lekarza o zasięgnięcie przez niego opinii właściwego lekarza specjalisty lub zorganizowania konsylium lekarskiego - art. 37,

- lekarz ma obowiązek dostatecznie wcześniej uprzedzić nas o zamiarze odstąpienia od naszego leczenia. Powinien wskazać nam realne możliwości uzyskania określonego świadczenia zdrowotnego u innego lekarza lub w zakładzie opieki zdrowotnej - art. 38 ust. 2,

- lekarz ma obowiązek zachować w tajemnicy informacje z nami związane, które uzyskał w związku z wykonywaniem zawodu - art. 40 ust. 1,

- mamy prawo do uzyskania od lekarza informacji o niekorzystnych dla nas skutkach, w przypadku wyrażenia zgody na ujawnienie dotyczących nas informacji, będących w posiadaniu lekarza - art. 40 ust. 2 pkt 4,

- mamy prawo do wyrażania zgody lub odmowy na podawanie przez lekarza do publicznej wiadomości danych umożliwiających naszą identyfikację - art. 40 ust. 4.

Jeśli mamy być poddani eksperymentowi medycznemu mamy prawo do:

- wyrażenia zgody lub odmowy na udział w eksperymencie medycznym. Lekarz powinien nas uprzednio poinformować o celach, sposobach i warunkach przeprowadzenia eksperymentu, spodziewanych korzyściach leczniczych lub poznawczych, ryzyku oraz o możliwości cofnięcia zgody i odstąpienia od udziału w eksperymencie w każdym jego stadium - art. 24 ust. 1, art. 25 ust. 1 i art. 27 ust. 1,
- informacji o niebezpieczeństwie dla zdrowia i życia jakie może spowodować natychmiastowe przerwanie eksperymentu - art. 24 ust. 2,
- cofnięcia zgody na eksperyment medyczny w każdym stadium eksperymentu - art. 27 ust. 1

Jakie prawa pacjenta określone zostały w ustawie o zawodzie pielęgniarki i położnej?

Na podstawie zapisów ustawy o zawodzie pielęgniarki i położnej:

- mamy prawo do korzystania ze świadczeń zdrowotnych udzielanych przez pielęgniarkę, położną, posiadającą prawo wykonywania zawo-

du, zgodnie z aktualną wiedzą medyczną, dostępnymi jej metodami i środkami, zgodnie z zasadami etyki zawodowej oraz ze szczególną starannością - art. 18,

- w każdym przypadku niebezpieczeństwa utraty życia lub poważnego uszczerbku na naszym zdrowiu mamy prawo do pomocy pielęgniarki, położnej, zgodnie z posiadanymi przez nią kwalifikacjami - art. 19,

- mamy prawo do uzyskania od pielęgniarki, położnej informacji o naszych prawach - art. 20 ust. 1,

- mamy prawo do uzyskania od pielęgniarki, położnej informacji o stanie naszego zdrowia, w zakresie związanym ze sprawowaną przez pielęgniarkę, położną, opieką pielęgnacyjną - art. 20 ust. 2, 5.

- pielęgniarka, położna ma obowiązek zachować w tajemnicy informacje z nami związane, a które uzyskała w związku z wykonywaniem zawodu - art. 21 ust. 1,

- mamy prawo do wyrażania zgody lub odmowy na podawanie przez pielęgniarkę, położną do publicznej wiadomości danych umożliwiających naszą identyfikację - art. 21 ust. 4.

Prawa pacjenta określone w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego

Zgodnie z zapisami ustawy pacjent z zaburzeniami psychicznymi, chory psychicznie lub upośledzony umysłowo ma prawo do:

- bezpłatnych świadczeń zdrowotnych udzielanych mu przez publiczne zakłady psychiatrycznej opieki zdrowotnej - art. 10 ust. 1,

- bezpłatnych leków i artykułów sanitarnych oraz pomieszczenia i wyżywienia, jeżeli przebywa w szpitalu psychiatrycznym będącym publicznym zakładem opieki zdrowotnej - art. 10 ust. 2,

- zapewnienia mu rodzaju metod postępowania leczniczego właściwych nie tylko z uwagi na cele zdrowotne, ale także ze względu na interesy oraz inne jego dobro osobiste i dążenie do jego poprawy zdrowia w sposób najmniej dla pacjenta uciążliwy - art. 12,

- porozumiewania się bez ograniczeń z rodziną i innymi osobami, w przypadku gdy przebywa w szpitalu psychiatrycznym albo w domu pomocy społecznej - art. 13,

- wystąpienia o okresowe przebywanie poza szpitalem bez wypisywania go z zakładu - art. 14,

- uprzedzenia go o zamiarze zastosowania wobec niego przymusu bezpośredniego; dopuszczenie zastosowania tego środka wobec pacjenta musi wynikać z ustawy - art. 18,

- uprzedzenia o zamiarze przeprowadzenia badania psychiatrycznego bez jego zgody oraz podania przyczyn takiej decyzji; badanie takie może być przeprowadzone, jeżeli zachowanie pacjenta wskazuje na to, że z powodu zaburzeń psychicznych może zagrażać bezpośrednio własnemu życiu albo życiu lub zdrowiu innych osób, bądź nie jest zdolny do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych - art. 21 ust. 1 i 2,

- wyrażenia zgody lub odmowy na przyjęcie do szpitala psychiatrycznego, z wyłączeniem sytuacji, gdy przepisy ustawy dopuszczają przyjęcie do szpitala psychiatrycznego bez zgody pacjenta - art. 22 ust. 1 i art. 23, 24 oraz 29,

- poinformowania i wyjaśnienia mu przez lekarza przyczyny przyjęcia do szpitala psychiatrycznego w sytuacji, gdy nie wyraził na to zgody oraz uzyskania informacji o przysługujących mu w tej sytuacji prawach - art. 23 ust. 3,

- cofnięcia uprzednio wyrażonej zgody na przyjęcie do szpitala psychiatrycznego - art. 28, niezbędnych czynności leczniczych mających na celu usunięcie